

ПЛАНУВАННЯ АУДИТОРСЬКОГО ЗАВДАННЯ

➤ *Базовий курс з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту*

ЗМІСТ

- визначення цілей та обсягу аудиторського завдання
- визначення питань, що підлягають дослідженню, критеріїв оцінки та методів дослідження
- складання програми внутрішнього аудиту та розподіл обов'язків в межах аудиторської групи

Під час планування аудиторського завдання необхідно знайти відповіді на наступні питання:

Що?

провести аналіз
проблем чи
використати
інший метод для
визначення теми
і питань аудиту

Як?

визначити
методологію, яку
необхідно
використовувати

Коли?

скласти план дій
і встановити
реалістичний
графік роботи

Хто?

визначити
необхідні знання і
навички для
проведення аудиту,
включаючи
необхідність
залучення
експертів

Формулювання цілей внутрішнього аудиту

01

Цілі аудиту є основою процесу планування, оскільки саме ціль має визначати очікуваний результат аудиторського дослідження.

02

І як наслідок, саме за ступенем досягнення цілі(ей) оцінюється якість реалізації аудиторського завдання та відповідно діяльність аудиторської групи.

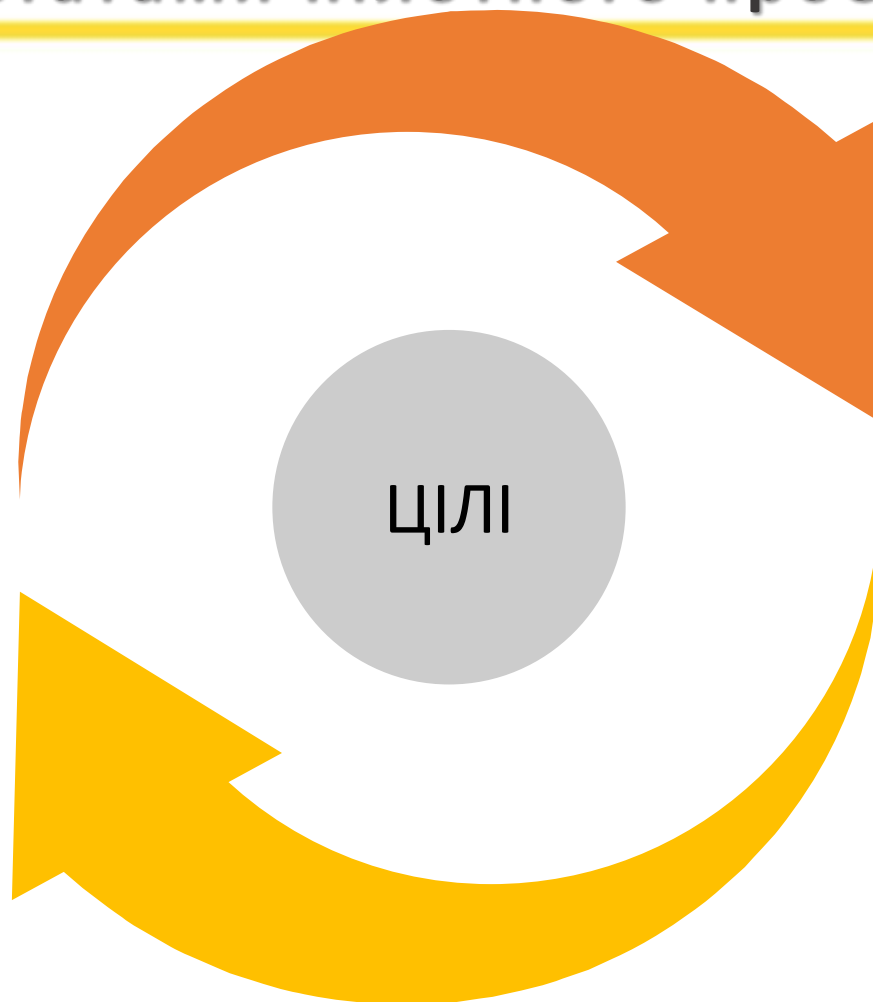

Приклад цілі внутрішнього аудиту (за результатами пілотного проекту в КМДА)

ОПЕРАЦІЙНІ ЦІЛІ (ЦІЛІ УСТАНОВИ)

Забезпечення надання адміністративної послуги з видачі дозволу на розміщення зовнішньої реклами відповідно до встановлених законодавчих вимог.

ЦІЛІ АУДИТОРСЬКОГО ЗАВДАННЯ

Надати оцінку процесу розміщення рекламних засобів для покращення його ефективності, вдосконалення системи внутрішнього контролю, мінімізації ризиків, властивих рекламно-інформаційному середовищу.

З урахуванням повноважень і відповідальності внутрішнього аудитора

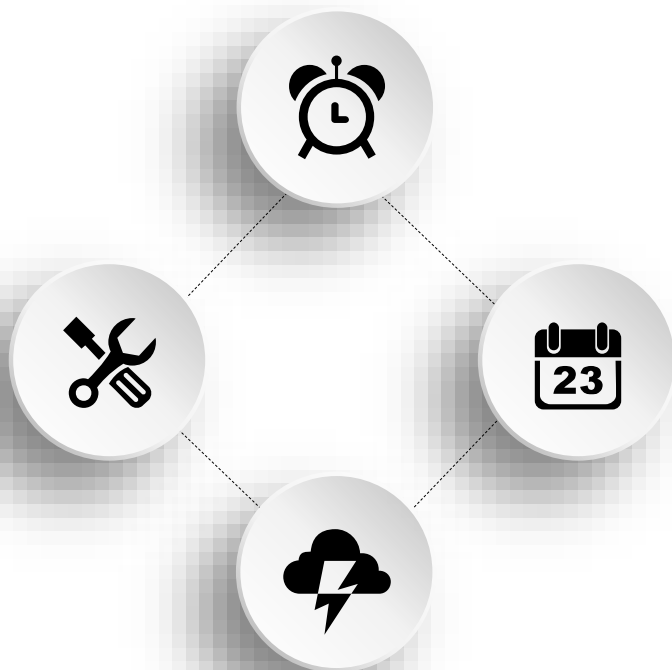
Формулювання цілей аудиту

Під час визначення цілей необхідно також враховувати можливості підвищення ефективності досліджуваної діяльності, у тому числі щодо:

- ✓ покращення якості послуг;
- ✓ мінімізації ресурсів;
- ✓ покращення підзвітності;
- ✓ глибший аналіз потреб користувачів та підвищення рівня їх задоволеності з огляду на наявні ресурси
- ✓ підвищення задоволеності співробітників (підвищення мотивації персоналу, зменшення плинності кадрів і витрат на пошук нових людей тощо)

Цілі повинні бути:

чіткими;

конкретними;

пов'язаними з оцінкою ризиків;

відображати очікування керівництва.

Цілі аудиторського завдання вказують, для чого воно призначене.

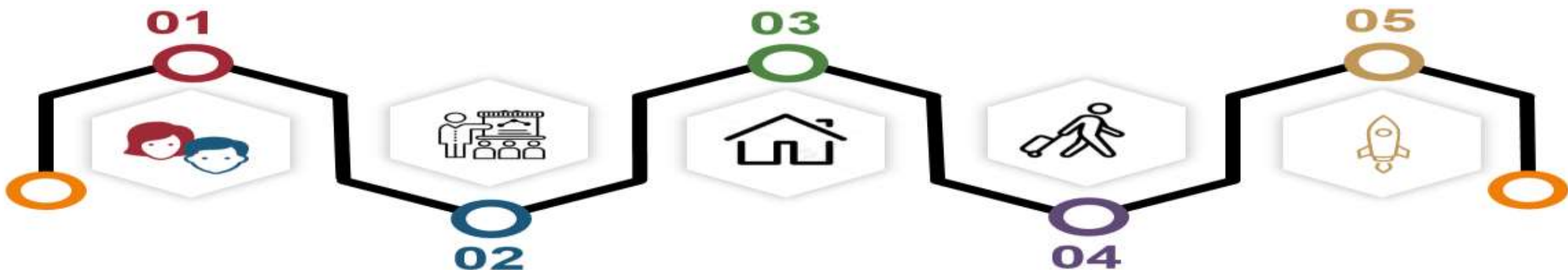

Визначення питань аудиту та обсягів (масштабу) аудиту

Для визначення важливих для аудиту питань слід відповісти на такі питання:

Наскільки сильно
це впливає на
результати
досліджуваної
діяльності?

Чи є це сферою
підвищених
ризиків?

Чи пов'язано це зі
значними
матеріальними
активами?

Чи здатен аудит
покращити
результативність,
підзвітність чи
ефективність?

Це проблеми
сьогодення чи
майбутнього?
Наскільки ними
цікавляться
керівництво чи
громадськість?

Основні ризики, пов'язані з процесом оформлення та видачі дозволів на розміщення рекламних засобів

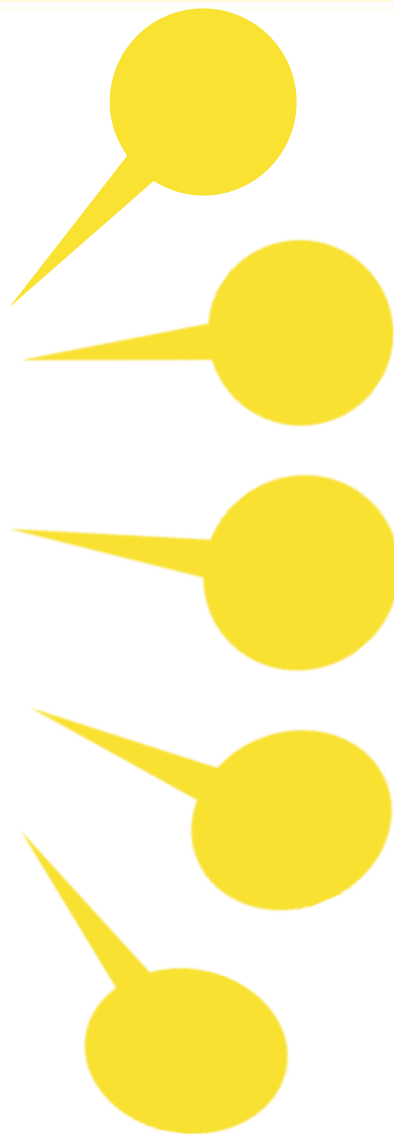
(на прикладі пілотного проекту з внутрішнього аудиту в КМДА):

- Несвоєчасна реєстрація заяв про надання дозволу на розміщення рекламних засобів призводить до **затягування процесу розгляду та видачі дозволів та, як наслідок, недоотримання бюджетом м. Києва грошових коштів.**
- Ненадання або несвоєчасне надання дозвільних справ на погодження **унеможлиблює видачу документів дозвільного характеру в терміни, встановлені нормативно-правовими актами.**
- Несвоєчасна підготовка та затримка в погодженні проектів розпоряджень виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) на надання дозволу на розміщення рекламних засобів **може призводити до недоотримання коштів бюджетом.**

Питання аудиту повинні відповідати певним вимогам:

відповідати цілі аудиту, бути орієнтованими на розкриття причин існування проблеми;

чіткими та лаконічними, не містити неточних чи двозначних трактувань

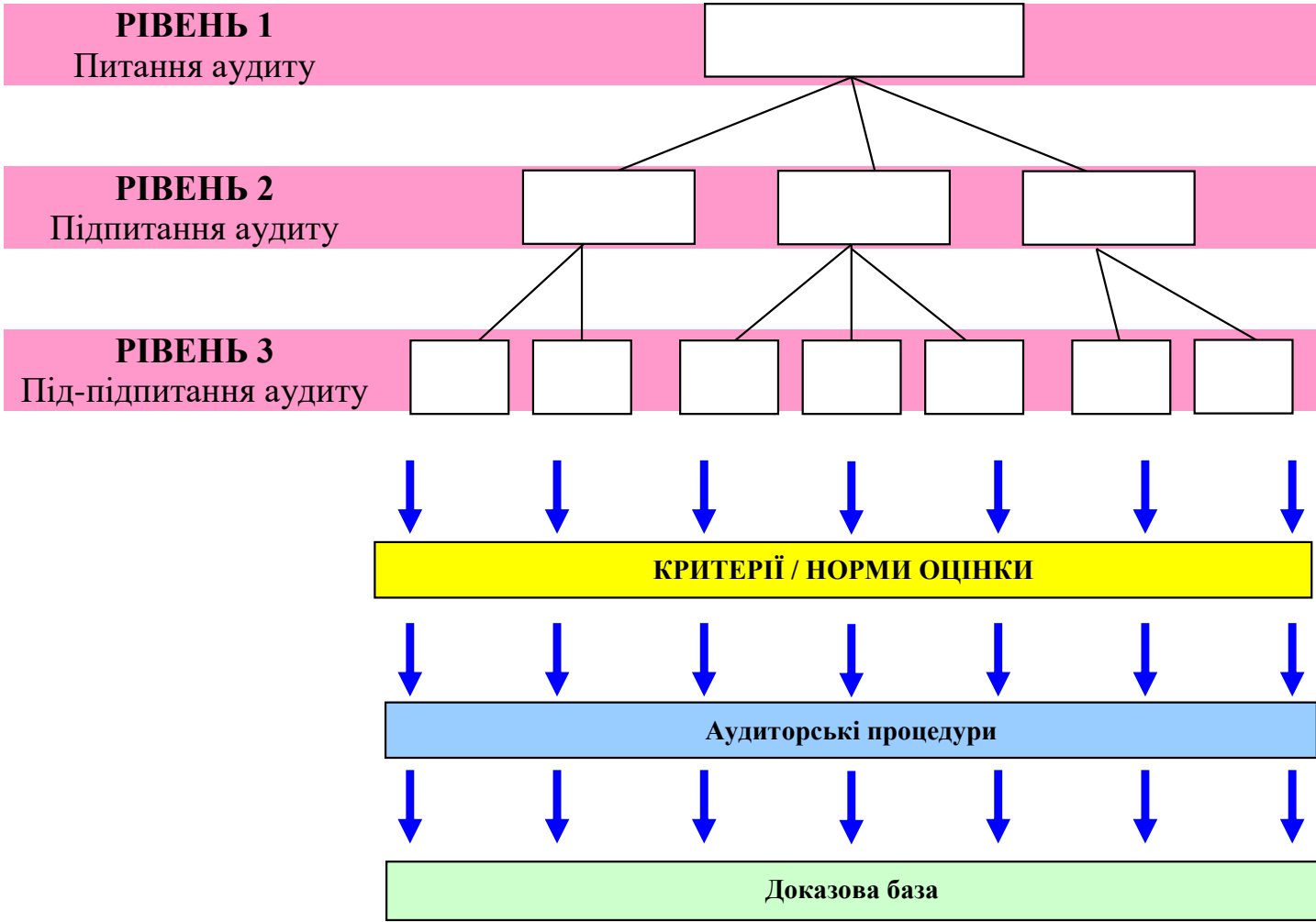
повинні базуватися на проведеній попередній оцінці ризиків

не повинні дублюватися та повторюватися, бути обмеженими до 4-6 питань

бути такими, що їх можна дослідити в межах внутрішнього аудиту з урахуванням наявних ресурсів і відведеного часу

Примірна схема деталізації аудиторського дослідження

Визначення обсягів (масштабу) аудиту

Аудиторам слід визначити межі проведення аудиту.

Обсяг (масштаб) аудиту повинен бути достатнім для досягнення цілей аудиту. Кожне аудиторське завдання повинно мати чітке визначення того, що знаходиться всередині і поза сферою аудиту. Питання і підпитання аудиту повинні бути чітко сформульовані в процесі попереднього дослідження.

Внутрішнім аудиторам на ранньому етапі аудиту слід розуміти, як будуть застосовуватися методи, і чи є якісь обмеження в їх використанні.

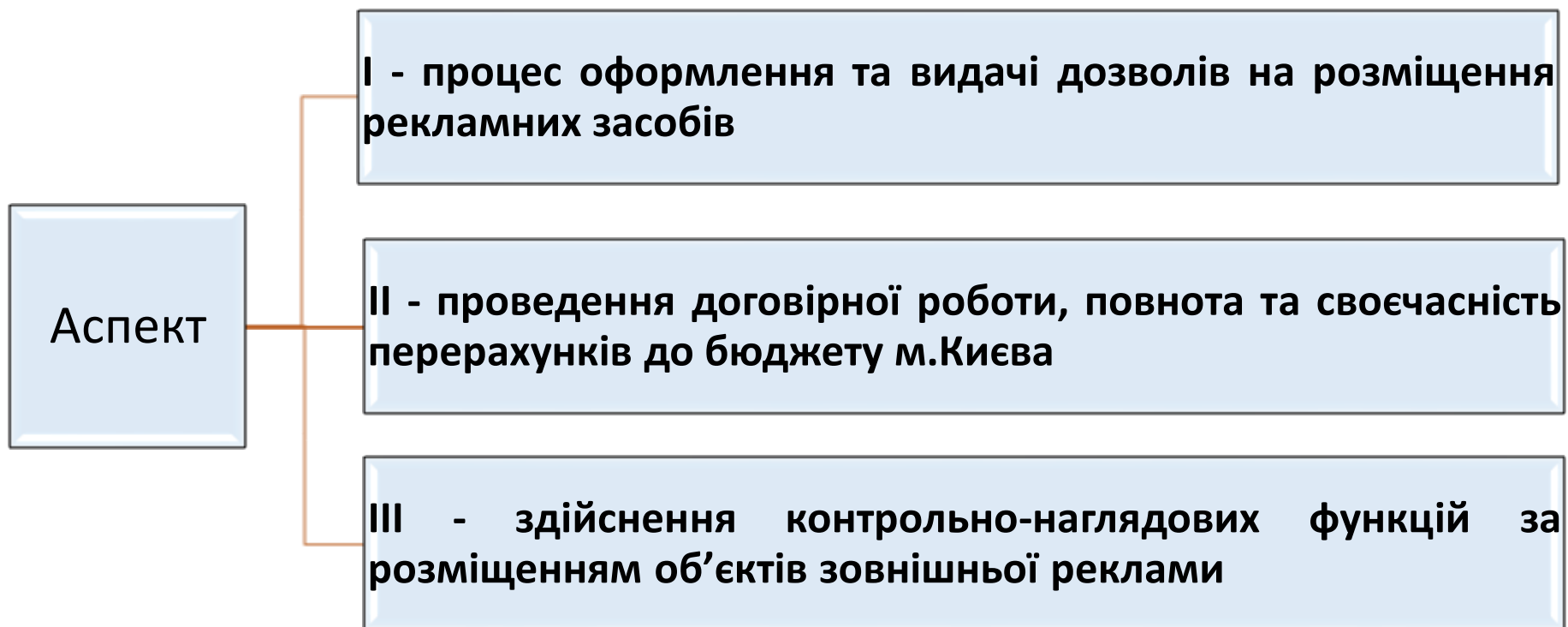
Визначення обсягів (масштабу) аудиторського завдання

Оцінюючи діючу систему розміщення рекламних засобів, зосереджено увагу на таких аспектах:

(на прикладі пілотного проекту з аудиту ефективності в КМДА)

Обмежувальні фактори дослідження

(на прикладі пілотного проекту з аудиту ефективності в КМДА):

- Дослідження зосереджено на якості надання адміністративних послуг з видачі дозволів на **розміщення зовнішньої реклами**.
- Проведення дослідження та підготовка рекомендацій здійснювались виходячи із того, що **строк видачі дозволу** на розміщення реклами становить **10 робочих днів** як це визначено постановою Уряду.
- Дослідження базуються на інформації, отриманій в процесі **аналізу інформації, документальної перевірки, інтерв'ювання** тощо.
- Кількісний аналіз та вивчення статистичних даних щодо виявлених рекламних засобів, розміщених з порушенням законодавства про рекламу, здійснено **за період з серпня 2015 по червень 2016 року**.
- Фактичні обстеження рекламних засобів проведені **вибірковим методом, зокрема стосовно наземних та фасадних рекламних конструкцій** (щити, лайпостери, телевізійні екрани, рекламні вивіски, банери, панно, кронштейни).

“Аудиторська лійка”

Для чого потрібні критерії оцінки?

01

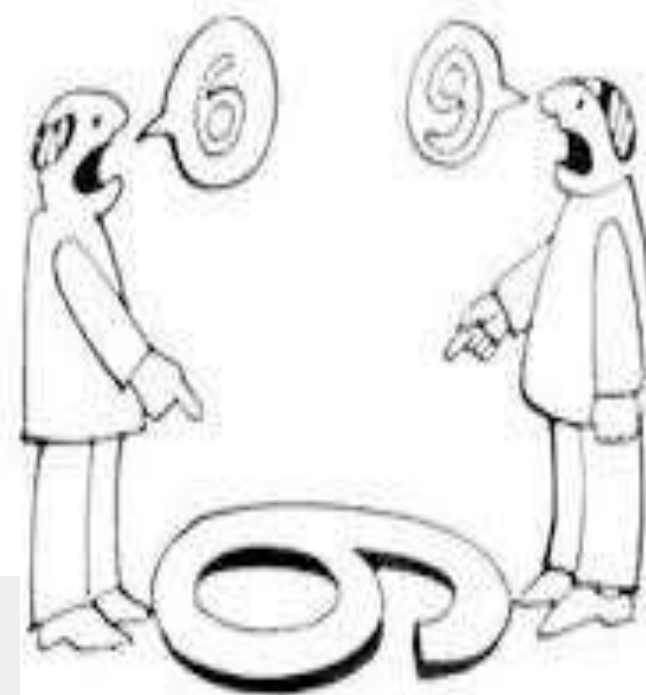
Аудитору потрібний інструмент вимірювання

02

Вони попереджують розходження із керівництвом і відповідальними за діяльність особами відносно аудиторських висновків

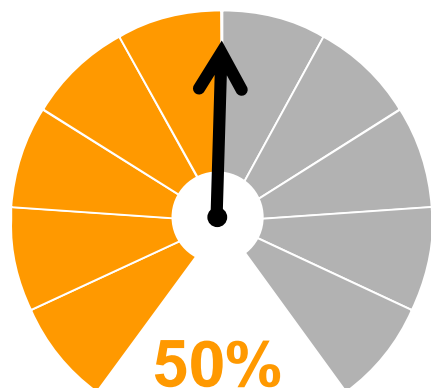
03

Чітке визначення ключових концепцій в аудиті попереджує неправильне трактування

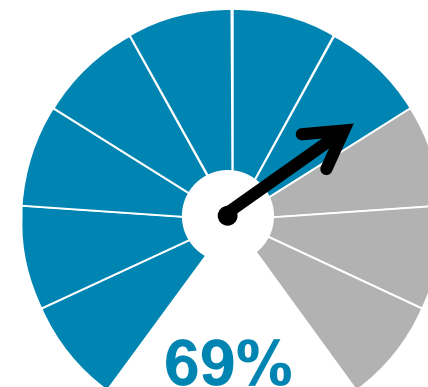

КРИТЕРІЇ АУДИТУ

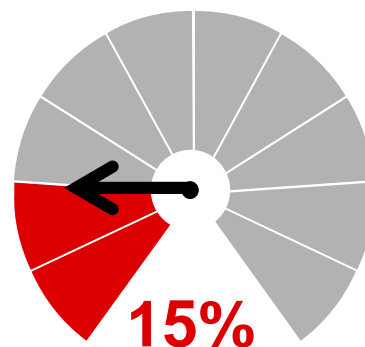

Критерій – це «мірило», за допомогою якого формується думка щодо ефективності здійснення певної діяльності (функції, процесу, програми, адмінпослуги).

Оскільки загальна концепція економічності, ефективності та результативності повинна бути інтерпретована по відношенню до об'єкта аудиту, критерії будуть змінюватися в різних аудиторських дослідженнях, а їх вибір зазвичай залежить від цілей і питань аудиту, а також від професійного судження аудитора.

Критерії визначають необхідний (бажаний) стан або очікування щодо процесу, програми чи операції.

Критерії є основою для оцінки доказів та формування аудиторських знахідок, висновків та рекомендацій.

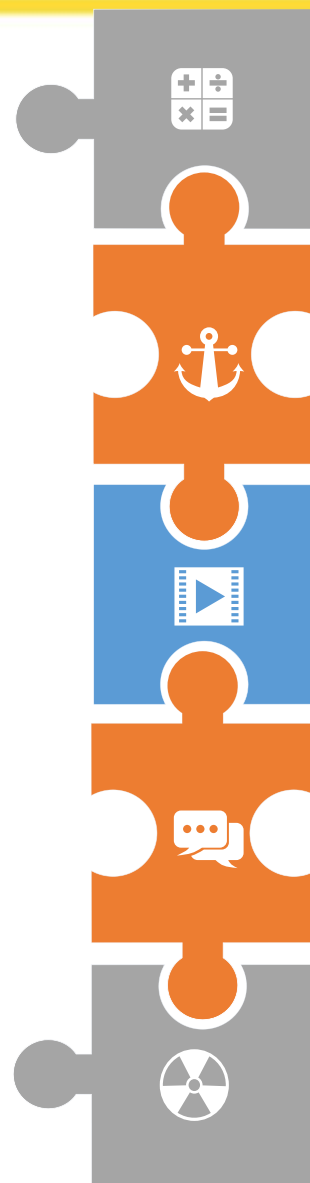
Критерії можуть бути вибрані або розроблені різними способами:

Встановлені в стандартах, які розроблені уповноваженими органами (професійними асоціаціями) або експертами в досліджуваній сфері

Відібрані за результатами бенчмаркінгу (порівняння та використання прикладів (зразків, еталонів) кращої практики у цій сфері)

02

04

01

Визначені в законах чи інших нормативно-правових актах

03

Закріплені в політиках, процедурах чи пріоритетах, встановлених посадовими особами об'єкта аудиту

05

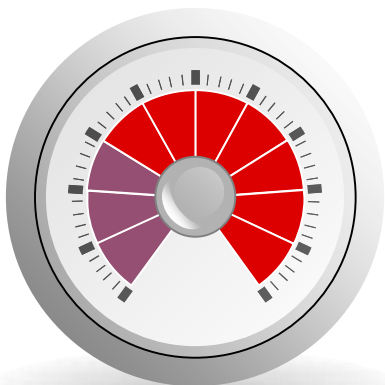
Спеціально колективно розроблені аудиторською групою для вимірювання або оцінки об'єкта аудиту в конкретних обставинах, а також погоджені із керівництвом.

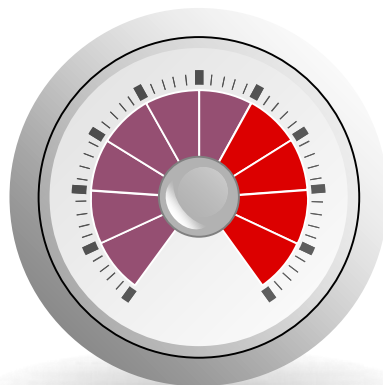
Підпитання аудиту	Змінні	Критерії
1.2. Чи підтверджуються проблеми при укладанні та виконанні договорів на право тимчасового користування місцем для розміщення рекламних засобів?	Ідентичність	Договори на право тимчасового користування місцем для розміщення рекламних засобів містять однакові умови для всіх замовників
	Системність	Після надходження до КП "Київреклама" дозвільних документів за дорученням керівництва вказані документи передаються на опрацювання в договірний відділ
		Працівники договірної бази здійснюють моніторинг бази даних на предмет наявності дозволів та відсутності підписаних екземплярів договорів, та в разі наявності таких випадків повідомляють замовника про необхідність укладення договору
	Розподіл завдань та обов'язків	Бухгалтерський відділ та фінансово-аналітичний відділ кожного дня здійснюють моніторинг дебіторської заборгованості по розрахунках з замовниками та в разі виявлення заборгованості більше 2 місяців бухгалтерський відділ подає інформацію до юридичного відділу для подальшого направлення претензії
		Інспектори відділу обстежень та обліку рекламних засобів перевіряють фактичну наявність рекламних засобів

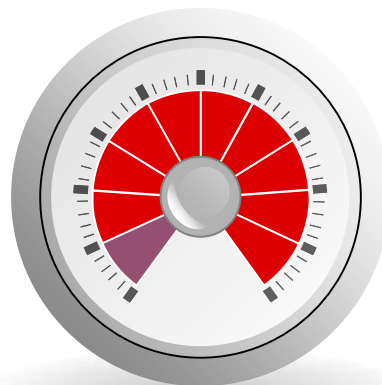
КРИТЕРІЙ 1

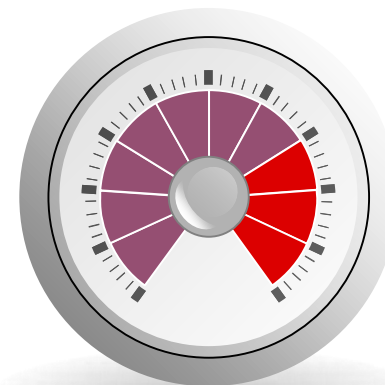
КРИТЕРІЙ 2

КРИТЕРІЙ 3

КРИТЕРІЙ 4

✓ Загальний набір критеріїв/норм оцінки має слугувати внутрішньому аудитору моделлю для порівняння і відображати **ідеальну ситуацію (як повинно бути?)**, з якою буде порівнюватися **реальний стан об'єкта аудиту (як є?)**.

Внутрішнім аудиторам під час визначення критеріїв аудиту необхідно брати до уваги визначені цілі аудиту.

✓ **Адекватні критерії оцінки та надійний аналіз даних – запорука обґрунтованого аудиторського висновку.**

Аудитор одержує аудиторські дані, інформацію, які у подальшому формують доказову базу, шляхом застосування одного або декількох методів аудиту.

Методи аудиту – це сукупність прийомів, використовуваних для дослідження об'єктів внутрішнього аудиту

Методи дослідження

- Під час проведення внутрішнього аудиту можуть використовуватися дуже різноманітні методи дослідження. Обираючи такі методи, аудитори повинні керуватися цілями та питаннями аудиту.
- Необхідно чітко визначити методи для отримання достатніх, відповідних та надійних аудиторських доказів.

-
- Аудит, як правило, поєднує різні методи для отримання даних та підтвердження результатів з різних джерел, а також поєднання якісних та кількісних даних.
 - Така комбінація методів необхідна для отримання достовірних доказів, що підтверджують висновки та рекомендації, а кількісні дані надають можливість демонстрації значущості аудиторських висновків та рекомендацій.

Програма внутрішнього аудиту визначає:

Об'єкт внутрішнього аудиту
(стисла інформація про об'єкт аудиту та причини, які зумовлюють необхідність здійснення внутрішнього аудиту)

Тема внутрішнього аудиту

Цілі внутрішнього аудиту

Питання, що підлягають дослідженню з урахуванням результатів попередньої оцінки ризиків
(ризикові сфери об'єкта аудиту)

Обсяг аудиторського завдання

Основні критерії оцінки об'єкта внутрішнього аудиту

Аудиторські прийоми та процедури збору й аналізу інформації
(в розрізі питань, що підлягають дослідженню)

Тривалість виконання аудиторського завдання
(кількість робочих днів на збір аудиторських доказів, їх аналіз й оцінку, документування результатів внутрішнього аудиту, обговорення проекту аудиторського звіту та внесення коректив до нього)

Приклад складання Програми внутрішнього аудиту (витяг)

1	Об'єкт внутрішнього аудиту	<p>Об'єктом внутрішнього аудиту є процес річного планування в Міністерстві Х.</p> <p>Процес річного планування є невід'ємною частиною системи управління, необхідною передумовою прийняття обґрунтованих перспективних рішень та успішної діяльності Міністерства Х. Річне планування сприяє покроковому досягненню стратегічних цілей та пріоритетів Міністерства, ефективному виконанню завдань, є інструментом згуртування на досягнення цілей команди Міністерства, ключових пріоритетів, закріплених у стратегічних та програмних документах, зокрема Програмі діяльності Уряду.</p> <p>Водночас протягом певного часу в Міністерстві Х не розроблялися плани роботи на поточний рік.</p> <p>Починаючи з 201_ року в Міністерстві розроблено форму та запроваджено підготовку планів роботи Міністерства на 201_ та на наступні роки.</p> <p>Проте при формуванні плану на 201_ рік було виявлено ряд проблем річного планування, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none">- планування було направлено на процес роботи, але не відображало результатів роботи;- операційне (короткострокове) планування не співпадало із стратегічним та не було направлено на досягнення стратегічних пріоритетів Міністерства Х;- при плануванні структурними підрозділами не завжди було відображено положення стратегічних документів загальнодержавного значення. <p>Беручи до уваги зазначене, а також нагальну актуальність реалізації ключових реформ державного управління постає питання вдосконалення методичних засад річного планування в Міністерстві, поліпшення внутрішнього контролю у цій сфері, покращення взаємодії та зацікавленості учасників процесу планування в його ефективності та результативності.</p> <p style="text-align: center;"><...></p> <p>Враховуючи зазначене, а також згідно з пунктом 4 Зведеного операційного плану діяльності з внутрішнього аудиту підрозділу внутрішнього аудиту Міністерства Х на 201_ рік здійснення внутрішнього аудиту є актуальним та необхідним.</p>
2	Тема аудиту	Оцінка ефективності та результативності процесу річного планування в Міністерстві Х
3	Цілі аудиту	Оцінити процес річного планування роботи Міністерства Х щодо ефективності та результативності, підтвердити узгодженість завдань та повноту заходів, визначених у плані роботи Міністерства Х, з ключовими документами державної політики у сфері діяльності Міністерства Х та його завданнями і функціями, надати рекомендації щодо удосконалення процесу.

Приклад складання Програми внутрішнього аудиту (витяг)

4	Ключові питання та критерії оцінки	<p>I. Наскільки ефективно функціонує система річного планування діяльності Міністерства X?</p> <p>1.1. Чи достатньо регламентовано процес річного планування та взаємодії зацікавлених учасників, які залучені до цього процесу?</p> <p><u>Ключові аспекти аудиту (змінні) і критерії аудиту:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- регламентація процесу річного планування (існує чітка політика, правила, процедури, які стосуються всіх етапів процесу річного планування, зокрема, подання пропозицій до плану та їх перевірки, зведення пропозицій, формування проекту плану);- розподіл завдань та обов'язків (чітке визначення обов'язків керівництва та працівників установи, надання їм відповідних прав та ресурсів, необхідних для ефективного планування);- безперервність процесу (існуюча політика, правила та заходи щодо процесу планування застосовуються постійно). <p>1.2. Чи ефективна взаємодія в процесі річного планування між усіма його учасниками?</p> <p><u>Ключові аспекти аудиту (змінні) і критерії аудиту:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- комунікація та зв'язок (налагоджена чітка взаємодія між керівництвом та персоналом (по вертикалі) і між усіма функціями, процесами та операціями (по горизонталі));- своєчасність/гнучкість процесу (існуюча політика, правила та заходи щодо процесу планування дозволяють вчасно реагувати на зміни);- управління ризиками (налагоджена робота по управлінню ризиками у процесі річного планування, а також під час визначення запланованих заходів). <p style="text-align: center;"><...></p> <p>Детальна інформація щодо критеріїв оцінки наведена в Матриці планування аудиторського завдання в Додатку _____.</p>
5	Обсяг аудиторського завдання	<p>Під час проведення внутрішнього аудиту аудиторська група оцінить систему річного планування в Міністерстві X, беручи до уваги її ефективність та результативність. Будуть проаналізовані документи (доручення, положення, регламенти, службове листування, звіти та ін.), що стосуються процесу річного планування в Міністерстві X, зокрема нормативних та методичних засад, подання пропозицій та узагальнення пропозицій щодо заходів до плану, формування плану та моніторингу його виконання, а також плани роботи Міністерства X на _____ роки.</p> <p>Процес стратегічного планування не входить до сфери дослідження, дослідження фокусується виключно на операційному плануванні. Дослідження процесу буде здійснюватися вибіркоким методом на прикладі 3-8 структурних підрозділів (учасників) процесу.</p>

Приклад складання Програми внутрішнього аудиту (витяг)

6	Аудиторські прийоми та процедури збору й аналізу інформації	<ul style="list-style-type: none">- опис процесів (побудова блок-схем);- документальна перевірка;- фактична перевірка;- аудиторська вибірка;- опитування (інтерв'ювання, опитування, запит інформації), в тому числі опитування/інтерв'ювання відповідальних осіб самостійних структурних підрозділів, територіальних органів на предмет розуміння ними методології підготовки пропозицій щодо заходів до річного плану, порядку та форми подання пропозицій, звітування про виконання, функціонування системи внутрішнього контролю в частині взаємодії учасників процесу річного планування;- аналіз даних. <p>Детальна інформація щодо аудиторських прийомів та процедур збору й аналізу інформації, а також джерела інформації в розрізі підпитань аудиторського завдання наведена в Матриці планування аудиторського завдання в Додатку __.</p>
7	Тривалість виконання аудиторського завдання	25 робочих днів Тривалість виконання аудиторського завдання, розрахована виходячи з необхідного обсягу ресурсів для виконання завдання, яка наведена в Плані проведення внутрішнього аудиту в Додатку __ .
8	Склад аудиторської групи	Керівник групи: _____ Члени групи: _____; _____
9	Найменування структурних підрозділів, у яких виконується аудиторське завдання	Директорат А та структурні підрозділи апарату Міністерства Х: _____, _____, _____.
10	Надання звіту та рекомендацій	Відповідальна особа за процес річного планування в Міністерстві Х – державний секретар Міністерства Х _____

Розподіл обов'язків в межах аудиторської групи

Можливий формат підготовки робочого плану

№ п/п	Послідовність дій при проведенні аудиту	Дата виконання з до	Кількість робочих днів	Прізвище, ім'я, по батькові аудитора, відповідаль- ного за виконання	Назва і номер робочого документа, складеного за результатами виконаних аудиторських дій	Місце проведення (у разі необхідності)
ЕТАП 1. ПЛАНУВАННЯ АУДИТОРСЬКОГО ЗАВДАННЯ						
1.1	Збір інформації про об'єкт внутрішнього аудиту:					
1.1.1	Вивчення законодавства, стандартів політик тощо, які регулюють/здійснюють вплив на об'єкт внутрішнього аудиту.					
1.1.2.	Проведення інтерв'ю з керівництвом державного органу					
1.1.3	Складання переліку основних процесів, підпроцесів (сегментів процесів), які будуть досліджуватися					
1.1.4	Підготовка листа про надання відповідних необхідних документів (у разі необхідності).					

Матриця планування дослідження

Матриця планування - це інструмент для оформлення інформації про те, що буде досліджуватися під час аудиту і як буде проводитися аудит.

Вона також забезпечує структуру для основних компонентів обсягу (масштабу) аудиту.

Така матриця забезпечує загальну структуру процесу планування аудиту, забезпечує дисципліну і з'єднує питання і межі (масштаб) аудиту.

Шаблон матриці планування дослідження

ПИТАННЯ	МЕТОДИ ЗБОРУ ДАНИХ				ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ
Питання 1.						
Питання 2.						

Приклад матриці планування дослідження

Об'єкт аудиту	Система внутрішнього контролю у процесі N
Ціль аудиту	Оцінка ефективності функціонування системи внутрішнього контролю у процесі N з метою підготовки рекомендацій для її вдосконалення та мінімізації ризиків, властивих досліджуваному процесу
Обсяг аудиторського завдання	<p>Під час здійснення внутрішнього аудиту аудиторська група оцінить систему внутрішнього контролю в процесі N, беручи до уваги її ефективність. Будуть проаналізовані документи (стратегічні та річні плани діяльності, положення, інструкції, регламенти, описи процесу, службове листування, реєстри ризиків та ін.), що стосуються зазначеного процесу.</p> <p>Процес звітування, а також інформація та комунікація у процесі N не входить до сфери дослідження. Дослідження буде здійснюватися вибіркоким методом на прикладі 3-5 структурних підрозділів (учасників) процесу.</p>

Змінна	Критерій оцінки	Операціоналізм	Джерела інформації	Методи збору та аналізу даних	Методологічний підхід	Аудиторські знахідки	Зважування аудиторських знахідок
Питання 1. Наскільки адекватною є система внутрішнього контролю у процесі N?							
Регламентованість	Існують чіткі правила та процедури, які стосуються всіх етапів процесу N	Визначені правила і процедури охоплюють всі етапи процесу N та реалізуються на практиці. Керівники і персонал обізнані із визначеними процедурами і розуміють свою роль у цьому процесі	Внутрішні документи, що регламентують процес N; Операційне керівництво ¹	Аналіз внутрішніх регламентів, Інтерв'ю з операційним керівництвом	Дослідити наявність чітких і зрозумілих процедур, які б охоплювали всі етапи процесу N. Перевірити, чи такі процедури реалізуються на практиці. Запитати на інтерв'ю думку керівництва стосовно достатності та зрозумілості визначених правил і процедур		

Установча зустріч

Установча зустріч є ефективним способом налагодження позитивної комунікації між аудиторською групою і відповідальними за діяльність особами.

